

Centra: innovatie in de voegen van onderwijs

“We zien het succes: nu doorpakken”

hbo centres of
expertise
mbo centra voor
innovatief vakmanschap

In dit forum:

- > Durven we afscheid te nemen van Centra die geen waarde toevoegen?
- > Aandacht voor permanente educatie van docenten en werknemers
- > Komt er vervolfinanciering voor succesvolle Centra?
- > Rechter doet uitspraak over btw-problematiek

Terwijl op een steenworp afstand de General Assembly in volle gang is, ontmoet in de Commissarissenkamer van het RDM terrein het deskundigenforum. Het forum komt in de Rotterdamse haven bijeen om te discussiëren over de toekomst van de Centra voor innovatief vakmanschap en de Centres of expertise; publiek-private samenwerkingsverbanden in het beroepsonderwijs. Aan tafel zit de gouden driehoek, met experts uit onderwijs, overheid en het bedrijfsleven.

De voorzitter van het forum, CEO van Siemens Ab van der Touw, opent de discussie: *“Onze Centra zijn een succes. Maar we moeten uitkijken dat we niet ten onder gaan aan dat succes. We moeten de hoge kwaliteit van ons onderwijs zien te behouden en we moeten zorgen voor nauwe aansluiting op topsectoren.”* Daarom staan op de agenda van het forum drie onderwerpen: de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij Centra, de toekomst van de Centra en de aansluiting van de Centra op de kennisketen en de topsectoren. Doel is een inhoudelijk debat en het verkrijgen van inzichten die de ontwikkeling verder brengt.

Participatie van het bedrijfsleven

Peter Engelen introduceert het eerste onderwerp en licht toe dat een Centrum een *unique selling point* moet hebben waar bedrijven op af willen komen. Door te profileren krijg je regionaal, nationaal en internationaal voet aan de grond. Centra moeten iets bieden waar bedrijfspartners op in willen haken. Door meerwaarde te bieden, kan langdurige en duurzame samenwerking met het bedrijfsleven ontstaan.

Steven Lak:

“We hebben gemerkt dat het voor het mkb goed werkt om projectgericht te werken. Dat betekent: korte termijn en met zichtbare resultaten.”

Luc Verburgh:

“De Centra hebben ook een effect op de instroom van studenten, wat belangrijk is voor het bedrijfsleven. Daarvoor is branding heel belangrijk, misschien wel belangrijker dan de verdienmodellen. Samenwerking levert spin-offs die je niet had kunnen voorspellen.”

Saskia Görtz:

“Wij ontwikkelen onderwijs samen met onze partners. We hoeven niet hetzelfde wiel uit te vinden. Onderwijs wordt daardoor een stuk goedkoper.”

Ron Minnée:

“Om het ecosysteem te verbeteren moeten bedrijven aanhaken bij het onderwijscluster. Daarvoor moeten we inzetten op permanente educatie! Een Centrum houdt niet op bij praktijkgericht onderzoek.”

Pierre Heijnen:

“De Centra zijn een goede interventie. Ik zie dat onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven zich met elkaar committeren.”

Hans Corstjens:

“Bedrijven participeren in Centra in de vorm van eigenaarschap of in een samenwerkingsconstructie. In de Centra van de toekomst moeten meer bedrijven gekoppeld worden.”

Ard van der Tuuk:

“Ik zou zeer geïnteresseerd zijn in een stappenplan om de verbinding met bedrijfsleven te versterken, op basis van ervaring van deelnemers hier aanwezig.”

Allard Castelein:

“We kunnen niet verwachten dat het mkb in onderwijs investeert. Maar we kunnen bedrijven wel duidelijk maken dat zij ook een belang hebben in het mbo en ze via innovatieopdrachten binden.”

De voorzitter concludeert dat het succes van Centra valt of staat bij een nauwe betrokkenheid van het bedrijfsleven. Daarvoor is er geen ‘ei van columbus’, we kunnen veel leren van elkaars *good practices*. Het gaat nadrukkelijk om meer dan alleen initieel onderwijs. De voorzitter roept dan ook alle aanwezigen op om bedrijven bekender te maken met Centra en aan te moedigen om in Centra te participeren.

Actie 1:

Er wordt een stappenplan ontwikkeld om de verbinding met het bedrijfsleven te verstevigen samen met enkele leden van het forum.

Actie 2:

De betrokkenheid van bedrijfsleven, en met name de rol van het georganiseerd bedrijfsleven, wordt nader uitgewerkt.

Toekomstverkenning: de noodzaak van financiering

De transitie in het onderwijs roept vragen op en Centra uit de eerste ronde staan voor de vraag: hoe nu verder? Om voorbereid te zijn op de komende jaren, hebben Centra het voortouw genomen om de toekomst te verkennen. Welke rol kunnen zij spelen om het beroepsonderwijs te versterken? In de zomer van 2015 is daarom onder Centra en partners onderzocht hoe zij de toekomst zien en wat zij nog nodig hebben om deze toekomst succesvol tegemoet te gaan. De verkenning heeft geresulteerd in drie centrale thema's: identiteit, financiering en ondersteuning.

Gerard Adema licht toe: "Wat betreft de identiteit is opvallend dat er grote eensgezindheid is. Maar wat zijn wij? Hoe trekken we gezamenlijk op? Wat is de impact van een Centrum op de regio en wanneer ben je klaar?" Wat betreft de financiering zijn de Centra én het deskundigenforum het eens: Centra moeten wel maatwerk leveren, en op basis daarvan moet financiering komen. Adema: "Het is een triple helix, dus alle drie de O's moeten bijdragen. Maar dan moeten we niet bang zijn om afscheid te nemen van niet-succesvolle Centra."

Albert Cornellissen:

Centra worden (deels) gefinancierd via de reguliere bekostiging van het ministerie van OCW, deze middelen zijn namelijk afgeroomd van het hbo budget. De Centra doen het heel goed en wat mij betreft is het onbespreekbaar om financiering te stoppen. En hoewel het voor mkb soms lastig is, moeten bedrijven niet alleen in kind maar ook financieel mee gaan doen."

Jan Peter van den Toren:

"Externe financiering is van belang om variatie te houden en om te kunnen experimenteren. Niet alles gaat in één keer goed."

Doekle Terpstra:

"We moeten het realistisch aanvliegen. Het bedrijfsleven gaat niet robuust investeren in de eerste jaren van Centra, die willen pas investeren als er concreet meerwaarde te halen is. Dat moeten we accepteren en Centra taak maken van het onderwijs. Dat vraagt wel iets van het nieuwe kabinet."

Doekle Terpstra:

“Maar we moeten niet duizend bloemen tegelijk willen laten bloeien, we moeten georganiseerd te werk gaan. Misschien wel in de vorm van een definitie van Centra en kwaliteitscriteria waaruit de waarde van Centra blijken.”

Inge Vossenaar:

“Het huidige kabinet heeft een klimaat geschept om de volgende stap te zetten. Deze vorm van samenwerken is in alle sectoren van belang.”

Ab van der Touw:

“We kunnen gezamenlijk een agenda neerleggen bij de voorzitters van de politieke partijen. Door aan te geven wat we in een nieuw regeerakkoord willen hebben, kunnen we zorgen voor lange termijn commitment van het bedrijfsleven.”

Ron Minnée:

“We zien de successen in het mbo en in het hbo. Het is dan ook een ontwikkeling die we willen versterken en verbreden! Dat perspectief staat ook in de strategische agenda van Bussemaker. Of dat dan betekent of we investeren in bestaande of nieuwe Centra is afhankelijk van de prestaties, daar durf ik nog niks over te zeggen.”

Actie 3:

Er wordt een inhoudelijk ‘position paper’ gemaakt waarbij tevens duidelijk wordt wat er nodig is om het huidige gunstige klimaat te behouden en versterken.

Inzetten op continuering en versterking, dat is wat de komende jaren nodig is, zo concludeert de voorzitter. Maar daarbij wel scherp zijn: niet succesvolle Centra moeten we niet in de lucht houden. Dit is een signaal dat we stevig moeten laten horen.

Aansluiting op de kennisketen: zoeken naar slagkracht

Centra voor innovatief vakmanschap en Centres of expertise vervullen verschillende rollen binnen de kennisketen. Zo kunnen Centra onder andere de verbinding leggen van fundamenteel onderzoek naar de toepassing in de praktijk. Ook dragen Centra bij aan de branding van een sector. En door samenwerking met bedrijfsleven wordt het ondernemerschap van studenten gestimuleerd. Maar, Centra moeten de tijd krijgen om zich te bewijzen voor die rol binnen de kennisketen. Inleider Oscar van den Brink geeft aan: “De termijn die je stelt om jezelf te bewijzen moet wel realistisch zijn. De termijn die we nu hebben, vier jaar, is krap! Nieuwe initiatieven hebben meer tijd nodig. Uiteindelijk moet innovatie in de voegen van het onderwijs gaan zitten.”

Angelien Sanderman:

“Er is absoluut een groei ten opzichte van vijf jaar geleden. In de opleidingen vindt multidisciplinaire samenwerking meer en meer plaats. Onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven komen samen.”

Liesbeth Staps:

“Maar er is een lange adem nodig, want innovatie in het onderwijscurriculum brengen is echt een uitdaging! Innoveren van curriculum is bovendien moeilijk en logistiek is het lastig te organiseren.”

Wim van de Pol:

“Bovendien: voor docenten is het moeilijk om vanuit het reguliere programma aan te sluiten. Dus ik wil pleiten voor een Human Capital agenda voor docenten die innovatief vakmanschap kunnen overbrengen.”

Richard Slotman:

“De combinatie van onderzoek en onderwijs is het issue van de komende tien jaar. Ga je uit van het vraaggestuurd onderzoek van bedrijven of organiseer je eerst het onderwijs? En hoe organiseer je slagkracht op die verbinding?”

Paul Thewissen:

“Daarentegen merk ik ook dat dingen alleen gebeuren wanneer iemand besluit iets te gaan doen. Dat hoeft niet in tegenstelling te zijn met de manifeste vraag uit het bedrijfsleven, maar kan juist een aanvulling zijn op behoeften. Bedrijven vinden het leuk en het zorgt voor nieuwe relaties in de regio.”

Albert Cornelissen:

“Maar om dat te bewerkstelligen moeten we docenten ruimte kunnen geven om niet alleen onderwijs en onderzoek, maar ook onderwijs en ondernemerschap te combineren.”

De voorzitter concludeert met de oproep om met TKI's verder te gaan en met de suggestie om TKI financiering voor Centra te organiseren. Op die manier kunnen Centra nog meer aansluiting vinden. Tot slot daagt de voorzitter aanwezigen uit om meer vraaggestuurd te werken: “Ik weet uit ervaring hoe leuk het is om vraaggestuurd te werken. Kijk bijvoorbeeld naar de ecomarathon: dat levert heel veel energie op”.

Goed nieuws!

Luc Verburgh:

“Na zeven jaar procederen heeft de rechter bepaald dat we geen btw heffing betalen op samenwerking tussen onderwijsinstellingen. Goed nieuws dus voor alle Centra!”

Meer informatie: ga naar www.publiekprivaatsamenwerken.nl/actueel/nieuws en ga naar het nieuwsbericht van 14 maart 2016: ‘Update: omtrent btw afdragen <http://www.publiekprivaatsamenwerken.nl/actueel/nieuws/2016/geen-btw-meer-afdragen-samenwerking-tussen-scholen>’

Actie 4:

Docenten moeten eenvoudiger kunnen aansluiten op de activiteiten van de Centra. Er wordt verkend hoe dit beter kan.

Actie 5:

De aanwezigen leveren aanvullende input over best practices en hun aanbevelingen. Deze kunt u lezen op de website www.publiekprivaatsamenwerken.nl met zoekterm: ‘best practices deskundigenforum’

Kansrijke Centra-beweging is klaar voor de toekomst

De afgelopen jaren is gebleken dat Centra een bijdrage leveren aan innovatie en aan onderwijsvernieuwing. Dat het een kansrijke beweging is, daar zijn we het over eens. Maar om in de toekomst te blijven bestaan, zal ieder Centrum zijn meerwaarde moeten bewijzen. Dus moeten we moeten blijven investeren in de samenwerking tussen onderwijs en het bedrijfsleven. Zo zorgen we samen voor een stevige inbedding van innovatie in de curricula zowel in technologische als maatschappelijke sectoren. De voorzitter sluit af door de energie en inspiratie te benadrukken, aan de hand van een quote: “Alice in Wonderland zei aan het einde van haar avontuur ‘*Today was inspiring, as yesterday I was a different person.*’ Dat geldt voor mij vandaag ook!”.

Aanwezigen deskundigenforum

Gerard Adema (*Directeur Centre of expertise Watertechnology*)
Oscar van den Brink (*Directeur TI COAST*)
Allard Castelein (*Voorzitter Havenbedrijf*)
Albert Cornelissen (*Voorzitter College van Bestuur Windesheim*)
Hans Corstjens (*Directeur Platform Bèta Techniek*)
Saskia Görtz (*Directeur A&O Fonds Metalektro*)
Peter Engelen (*Directeur CHILL*)
Pierre Heijnen (*Voorzitter College van Bestuur ROC Mondriaan*)
Ron Minnée (*Directeur directie HO&S, ministerie van OCW*)
Wim van de Pol (*Lid College van Bestuur Noorderpoort College*)
Steven Lak (*Voorzitter Deltalinqs*)
Pieter Moerman (*programmamanager Platform Bèta Techniek*)
Karel van Rosmalen (*Voorzitter College van Bestuur Zuyd Hogeschool*)
Angelien Sanderman (*Lid College van Bestuur Hogeschool Rotterdam*)
Richard Slotman (*Directeur NRPO/SIA*)
Piet van Staalduinen (*Voorzitter expertcommissie Centra*)
Liesbeth Staps (*Programmamanager TKI Dinalog Logistiek*)
Doekle Terpstra (*aanjager Techniekpact en Zorgpact*)
Paul Thewissen (*MT-lid directie ondernemerschap, ministerie van EZ*)
Jan Peter van den Toren (*expertcommissie Centra*)
Ab van der Touw (*CEO Siemens Nederland*)
Ard van der Tuuk (*Landsdeeltrekker Techniekpact, gedeputeerde Drenthe*)
Luc Verburgh (*Voorzitter College van Bestuur Zadkine*)
Inge Vossenaar (*Directeur directie MBO, ministerie van OCW*)

Rotterdam, 4 februari 2016

De huidige snelle technologische en maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een transitie van het beroepsonderwijs. Centra dragen hieraan bij door de krachten van bedrijfsleven, beroepsonderwijs en overheid te bundelen. Centra zijn actie-gerichte samenwerkingsverbanden waarin bedrijven en onderwijsinstellingen, overheden en andere publieke organisaties samen innoveren en experimenteren. Samen werken zij aan toekomstbestendig beroepsonderwijs.